

RENAȘTEREA

„Nu răsplățiți nimă-
nuia cu rău pentru rău,
ci îngrijiți-vă de binele
tuturor oamenilor.“

Romani 12, 17.

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului

Apare sub conducerea unui comitet

Redacția și Administrația
Cluj, Piața Malinovsky Nr. 18.

Biserica și viața socială

Biserica creștină e trupul mistic a lui Iisus Hristos prelungit peste veacuri. Ea e comuniunea harului și a sfințeniei.

Ca așezământ al împăcării și al mântuirii neamului omenesc, ea are și o latură socială: toți oamenii care cred în Dumnezeu, se botează în numele Sfintei Treimi, îl au pe Tatăl ceresc ca Stăpân și trăiesc după învățătura evanghelică, formează o societate organizată ierarhic și disciplinată.

Iisus Hristos e întemeietorul ei. El o conduce în chip nevăzut, o ocrotește și o iubeste. La temelie ei stă dragostea lui Dumnezeu, jertfa Mielului care ridică păcatele lumii și sângele martirilor prin care s'a întărit credința și s'au înmulțit creștinii.

Membrii comunității creștine sunt mădulare ale Bisericii, iar membrii Bisericii sunt cetățeni credincioși ai Statului.

Statul dă deplină libertate Bisericii pentru că confirmă indirect existența credinței în popor și dorește armonia dintre oameni, iar Biserica îmbrățișează probleme sociale, pentru că urmărește cu viu interes desăvârșirea sufletească a membrilor ei.

Un pregnant model de viață, de lucrare, de zidire și de prefacere a omenirii îl avem în întemeietorul Bisericii, în Iisus Hristos, care a luat chip omenesc, a coborât între oameni, s'a făcut asemenea lor în afară de păcat, i-a fost milă de popor și s'a făcut una cu el, ca să curățe societatea omenescă de neghiina păcatului, s'o sfințească prin jertfa Sa răscumpărătoare, să-i dea un nou suflu de viață, să-i dea o normă de conducere ideală, un imbold, un corectiv pentru o trăire cât mai sănătoasă și mai pașnică. El n'a rămas nepăsător la suferința umană, n'a trecut indiferent pe lângă mizeria colectivității și n'a fost impasibil la rănilor ei zgulitoare. El a cercetat și îndrumat sufletele chinuite de arzătoarele probleme ale existenței și ale nemuririi. A vindecat neputin-

țele poporului. A ascultat necazurile lui și i-a împlinit lipsurile prin sfaturi, prin fapte și prin minuni. Când poporul era flămând, El l-a săturat cu pâine, i-a dat hrană duhovnicească ca să nu mai flămânzească. I-a dat apă vie, ca să nu mai înseteze niciodată; l-a scos de sub povara legii și i-a apărut drepturile sale legitime în fața asupritorilor. Tot El a adus dragostea între oameni, a semănat mila între cei greu încercați și-a așezat dreptatea între năpăstuiți. Toată dumnezeiasca Sa activitate a fost o necurmată luptă și jertfă pentru ridicarea morală a oamenilor și buna lor stare sufletească. Același lucru l-au săvârșit și Apostolii, care au cointat pe jos ținuturi întregi în condiții modeste și umiltoare, pentru a întemeia Impărăția lui Dumnezeu în sufletele credincioșilor, în inima societății păgâne și în sânul neamurilor, izbăvindu-le pe ele de orgoliu și scoțându-le de sub tirania necredinței, din lanțurile robiei, ale întunerecului și ale morții.

Prin predica lor ziditoare, prin pilda vieții lor îmbunătățite, prin îndemnul și povățuitorul sufletească ei au reformat societatea stricată și i-au dat acesteia puțința de înnoire, de unire, de consolidare, de înălțare spirituală și de propășire; iar acolo unde s'a impus suferința, ei au jertfit totul din râvnă pentru mărturisirea credinței adevărate, de dragul desvoltării virtuților creștine, din iubire față de cei săraci, neputincioși și împovărați. Jugul lui Hristos a fost totdeauna aducător de liniște, de înfrățire, de alinare, iar duhul Bisericii de împăcare, de înțelegere și de resemnare.

Asemenea lor și preoții de azi, născuți din popor și trăind în mijlocul lui, au datoria de-a îmbrățișa cu toată căldura dragostei problemele sociale, de care atârnă pacea și buna învoire între oameni.

Indatorirea sau obligamentul lor de căpetenie nu e numai acela de-a istorisi și explica

Evanghelia, de-a citi din molitfelnic și de-a binecuvânta poporul, ci ei trebuie să coboare în mijlocul mulțimii, să fie alături de popor, să se identifice cu el în toate apăsătoarele lui împrejurări, să plângă când plânge poporul, să se bucure când se bucură el, să participe efectiv la marile lui împliniri și năzuințe sociale și naționale; să-i lecuie durerea pricinuită de războiu, să-i împlinească toată lipsa cea duhovnicească și să-i sporească patrimoniul spiritual pustiit și secătuit de vrajbă, de ură, de neîncredere; să ajute la înte-

meierea și susținerea idealelor așezăminte de caritate și de binefacere pe toate căile îngăduite și posibile. Predica lor să fie o pildă de frumoasă comportare morală, o chemare la realitățile sociale, o orientare spre dragostea creștină constructivă cu suport de dăruire și jertfelnicie pentru binele și fericirea celor mulți, mai mult decât o predică stereotipă fără ancorare în actualitate. Pentru că și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făcut la fel: a mângăiat, a încurajat, a ajutat, a tămăduit și i-a fost milă de popor.

Arhim. VARAHIIL JITARU

Pomenirea lui Mihail Eminescu

Cultul nostru pentru Eminescu, acela care n'a avut înaintași și nu va putea să aibă ușor urmași ai geniului său, pentru marele creator de veșnică poezie în care se dovedește strălucit că se pot îmbina armonice cele mai înalte preocupări morale, cel cu cele mai frumoase realizări estetice, e o adevărată garanție pentru viitorul patriei noastre.

Făcând astăzi pioasa pomenire a o sută de ani dela nașterea lui, cu discreție și cuviință, ne arătăm vrednici de acela, care nu era iubitor de slavă deșertă, pe care o osânda prin cuvintele:

Cuvinte goale, ce din coadă

[au să sune,...

ci smerit trudia cu amar pentru îmbogățirea limbii și zestrei culturii a neamului; pe care atât de mult l-a iubit și pentru care atât a su-

ferit, din pricina oamenilor neînțelegători ai vremii sale.

Cât va trăi neamul acesta se va pomeni cu cinste numele celui, care, adunând ca o albină harnică nectarul limbii românești, din bucoavne, cronici și graiul tuturor platurilor românești, l-a prefăcut în fagurul, plin de dulcea miere a limbii noastre, pe care o grăim astăzi.

I se cuvine această cinstire, cu atât mai mult, cu cât el este și cronicul limbii și poeziei noastre, până departe peste hotarele țării,

Iar prin traducerea în limba maghiară și germană a celor mai bune poezii alături de textul original, ieșită de curând de sub teascurile Editurii de Stat, se pune o nouă piatră de temelie apropierei dintre popoarele conlocuitoare din țara noastră.

Pr. OLIMPIU T. BUCIN

Predica programatică

— O categorie absentă din tratatele de omiletică —

Tratatele de omiletică nu dau cuvenită atenție predicii programatice.

Astfel, într'un recent manual de „Omiletică modernă“ apărut la 1944, enumerându-se felurile predicilor¹⁾, se prezintă în temelul unui criteriu (de formă, cuprins etc.) următoarea subîmpărțire:

a) După formă: 1. omilic și 2. predică tematică.

b) După cuprins: 1. predică biblică, 2. dogmatică, 3. morală, 4. liturgică și 5. istorică.

c) După scop: 1. predică didactică, 2. parenetică, 3. panegrică și 4. predică de circumstanță.

¹⁾ N. Brânzeu, Omiletică modernă. Lu-
goj 1944, p. 117—128.

Evident că predica programatică, prin forma, cuprinsul și scopul ei, face parte din categoria predicilor de circumstanță.

Mentionatul manual de „omiletică modernă“ arată, în legătură cu predica de circumstanță, cum poate fi ea rostită la diferite ocazii, ca botezurile, cununțiile, înmormântările, precum și „la tenella orf binecuvântarea bisericii, a iconostasului, a clopotelor, a vreunui steag sau prapure, a unei cruci în public; la mișturile și la prima liturghie (la latină), la începutul și sfârșitul anului școlar, la recepție de membri ai asociațiilor, la înveșmântarea monahilor, la sărbători naționale. La toate

acestea se va vorbi conform subiectului sărbătorii, luând ca bază chiar textele liturgice dela respectiva ceremonie.^{*)}

Este de mirare, că autorul acestui manual întocmit cu aparat serios, — deși este el însuși teolog erudit și om cu bogate experiențe în domeniul pastorației practice, — a putut să dea cu totul uitării predică programatică, fără să facă nici o pomenire de rostul, de importanța și de consecințele ei.

Nu ne îndoiim, că va fi auzit și citit destule predică de acest fel; probabil a fost în situația de a fi trebuit să rostescă el însuși o predică programatică. Dacă totuși lipsește din enumerarea amănunțită a predicilor de circumstanță tocmai cea mai importantă dintre ele: *predica programatică*, omisiunea aceasta nu poate fi explicată decât prin împrejurarea, că nici în cuprinsul lucrărilor de specialitate folosite de autor, — lucrări menționate parțial în prefață — nu va fi găsit nici o amintire despre asemenea predică de program.

Această omisiune regretabilă poate servi ca o dovadă în plus a faptului că știința teologică își pierde prea adeseori contactul cu necesitățile și postulatele pastorației pe tărâmul vieții, chiar în cazuri când e vorba de lucrări cu vădit caracter de teologie pastorală, obligată prin însuși rostul ei să pășească pe căile bătătorite ale vieții mai mult decât pe oarecare potece răslețe ale preocupărilor teoretice.

Predica programatică e sortită să prezinte, în orice împrejurări, mai viu interes și mai mare importanță decât felurile predică de circumstanță, enumerate la pagina 143 a menționatului manual de *omiletică modernă*. Toate circumstanțele arătate acolo sunt de interes oarecum cotidian, putându-se ele fi în cursul activității preoțești, dacă nu tocmai în fiecare zi, totuși destul de frecvent. Dar *predica programatică* trebuie considerată ca rostire unică pentru o întreagă carieră preoțească sau arhierască. Ea presupune deci, în anticipație, un efort intelectual cu totul deosebit în raport cu oriicare din predicile, pe cari urmează să le pregătească și rostescă mai târziu, pentru a-și face deplin datoria în tot cursul carierei de păstor

*) Ibidem pag. 143.

și îndrumător al sufletului credincioșilor săi.

Este un foarte necesar examen pe teren, oferind celui ce urcă pentru întâia oară în chip oficial amvonul, cel mai nimerit prilej, spre a dovedi obștei cantitatea de cunoștințe și darul înțelesului realităților spirituale, dar mai ales felul, cum lucrează cuvântul lui Dumnezeu în sufletul tânărului preot și cum va fi acesta capabil să picure darul cereșc al cuvântului biblic în inima însetată a credincioșilor săi, spre a-și da posibilitatea să rodească, întocmai ca sămânța căzută în brazdă fertilă, producând fapte de propășire, de înălțare și de mântuire în viața poporului dreptcredincios.

Preotul, conștient de importanța sacrei sale misiuni, va năzuși să aducă, în cadrul predicăi programatice, un aport oarecum personal în felul de a privi și înfățișa momentele esențiale pentru viitoarea sa activitate, închinată cu inimă smerită și cu duh luminat difticlei probleme de a contribui la opera de mântuire a turmei sale — prin luminile credinței și ale culturai ziditoare de suflete.

Greșesc față de ei înșiși, față de propria lor conștiință și chemare duhovnicească, toți cei ce se dau în lături din calea acestui efort personal, neluându-și osteneala să ispiască îndelung și să adâncească temeinic învățătura sfântă — în raport cu posibilitățile ei de aplicare la cerințele practice ale vieții, ci mulțumindu-se, după cuvântul teologului rus Florovskî, cu un fel de „inventariere uscată, seacă a unor date teoretice din sf. Scriptură și din sf. Tradiție“...

Ar face un eminent serviciu, contribuind la îmbogățirea literaturii noastre omiletice, eruditul teolog care ar ostent să culeagă într'un mănunchiu predică programatice rostite de ierarhii și de slujitorii sfintelor noastre biserici, examinându-le nu atât sub raportul valorii teoretice și al frumuseții de rostire, ci mai ales sub cel de înfăptuire a punctelor de program din cuprinsul lor. Prin un asemenea studiu s'ar aduce o neprețuită contribuție la cunoașterea și adâncirea spirituală a istoriei și a vieții noastre bisericesti.

—

Temeiuri patristice pentru sfânta taină a botezului

Pe lângă temeiurile biblice amintite în No. 43-44, e necesar să arătăm și temeiuri patristice pentru această sfântă taină.

Dintre Părinții apostolici, e Varava, care în epistola sa cap. XI, se exprimă astfel: „Botezul aduce fertarea păcatelor... noi intrăm în apă plină de păcate și necurății, dar leșim având ca roade în inimă frică de Dumnezeu și nădejdea în Iisus Hristos prin Duhul Sfânt“.

Ciril din Ierusalim, † 386 zice: „Cu adevărat ceva mare este Botezul... el este răscumpărarea... renașterea sufletului... darul inferii. (Procatechesa 16).

Grigorie Teologul † 390 spune (în cuv. d. botez) următoarele: „Harul și puterea botezului curățește păcatul în fiecare om și spală deplin toată necurăția“. La fel și Ioan Gurădeaur † 407 zice: „Cel ce țese din baia aceasta se face nu numai curat, dară și sfânt și drept... botezul nu ne iartă numai păcatele și ne curățește de fărădelegi, ci ca și când ne-am naște din nou, pentru că el ne crează și ne formează din nou“. (Ad. Ilumin. cateh. 3).

Din cele de mai sus rezultă necesitatea generală a botezului pentru toți, deci și pentru copii. În cistatele acestea nu se amintește de botezul copiilor, fiindcă era un lucru de sine înțeles și nimeni nu i-ar fi venit în minte să se îndoiască de aceasta, însă sunt Părinți bisericesti care amintesc despre botezul copiilor.

Așa, Irineu † 202 zice: „A venit pe toți să-l mântuiescă prin Sine, adică pe toți cari printr'insul se renașc în Dumnezeu, prunci, copii, băieți tineri și bătrâni. Și aceasta, pentru că El (Hristos) a trecut prin toate vârstele, pentru prunci, prunc s'a făcut, sfințindu-i pe prunci; pentru copii, s'a făcut copil, sfințind vârsta copilăriei, având aceeaș etate cu el“. (Adversus Haereses lib. II, cap. 22).

De aici rezultă că Domnul Iisus Hristos, luând asupra Sa natura omenească și prin aceasta toate vârstele, a mântuit pe toți.

Distincția pe care o face Irineu între diferitele vârste copilărești, ne arată că el avea în vedere și copiii de curând născuți.

Să nu uităm că acest Sf. Părinte se naște cam pe la anul 130 d. Hr., aproximativ 30 ani dela moartea ultimului Apostol și scrie în a doua jumătate al secolului al doilea, când practica botezului copiilor era un fapt obicinuit, de care nu făcea nimeni nici un caz de îndoială.

Pe la sfînea veacului al treilea și și începutul veacului al patrulea, era obiceiul întârzierii botezului copiilor, însă acest obicei a fost combătut în Orient de Sf. Părinte Grigorie de Nissa, iar în Occident de Fericitul Augustin.

Sf. Vasile cel Mare † 379, explică pentru ce anume, omul trebuie botezat în pruncie; — „pentru ca să se șteargă pecetea strămoșească“.

Iar Sf. Ioan Gurădeaur † 407 zice: „Din această cauză, noi botezăm și copiii, pe de o parte, ca să nu fie întinați de păcatul original, pe de altă parte ca să li adauge lor sfințenia, dreptatea, inferrea, moștenirea lui Iisus Hristos spre a fi membrii săi“. (Homilia ad Neophitos) Și în sfârșit Fericitul Augustin † 430, cu care literatura bisericască din Occident atinge apogeul, vorbind despre necesitatea botezării copiilor, se exprimă așa: „Botezul pruncilor, totdeauna l-a avut și l-a menținut Biserica, ea l-a primit din credința strămoșilor, ține statornic la el, și-l va ține până'n sfârșit“. (Cuv. 176, de verbis apostol, 2). Iar în alt loc zice, Fericitul Augustin așa: „Datina marelui Bisericii cu privire la botezul pruncilor, nici când nu trebuie să fie disprețuită și nici nu trebuie să fie socotită cumva ca superflua și peste tot trebuie să se creadă că este tradiție apostolică“. (De Genesi ad litteram 39).

După cum vedem, Fer. Augustin arată clar că botezul pruncilor a existat totdeauna în Biserică, din timpul apostolic și va exista cât timp vor fi oameni pe pământ, iar pruncii se botează pentru fertarea păcatului original.

Prot. Dr. Gh. SOFIAN

∞

FOILETON

Misiunea moralizatoare a Bisericii

Dar pentruca să ajungă creștinul la acest stîl de viață interioară — în care s'a sălășluit vrea Creatorului — trebuie să ducă un vâlnic războiu cu propria sa sîință. Există în noi o antinomie între conștiința psihologică și conștiința morală. Conștiința psihologică este în slujba naturăului, lucrează în raionul conservării individului și promovează egoismul. Ea este legea de care vorbește sf. Apostol Pavel, când zice: „Văd altă lege în măduarele mele luptându-se împotriva legii minții mele și dându-mă rob legii păcatului, care lege este în măduarele mele“. (Romanii, VII, 23).

Această lege este legitimă din punct de vedere psihologic, dar pare stranie din punct de vedere moral. Ea are însă un corectiv în acelaș spirit, este conștiința morală, prin care se traduc normele Legăturului Suprem. Aceste norme, fiind expresia voinței divine, îl constrâng pe om să deschidă vieții o perspectivă mai înaltă; să opreze în cântărirea faptelor cu judecări de valoare și de scop și-l îndreaptă privirea spre împărăția idealului. Triumful conștiinței morale — în această luptă surdă cu conștiința psihologică — și implicit realizarea binelui, a altruismului, supremația normelor morale asupra forțelor demontice

și ferocității egoismului pământesc, se câștigă cu ajutorul religiei, care aduce cu sine ideea unei sancțiuni absolute, determinând voința la aplicarea normelor morale. Religia are aici un rol similar cu al doctorului din povestea lui Socrate. Filosoful Socrate povestește că odată bucătarul a chemat în judecată pe doctor. Tribunalul era compus numai din copii. Bucătarul a început să-l zugrăvească pe doctor în colorile cele mai urâte, spunând judecătorilor cam următoarele: acesta omul care vă țale, vă arde, vă impune regim alimentar, vă dă medicamente amare, vă pune restricții la dulciuri etc... În nepriceperea lor, copiii au dat dreptate bucătarului, osândind mărșurile doctorului; se înțelege că aceasta a fost în dauna sănătății lor, știut fiind că dacă doctorul țale, arde sau impune regim alimentar, o face pentru a salva sănătatea trupezască a suferindului. Dacă lupta aceasta dintre conștiința psihologică și conștiința morală, n'ar interveni factorul de care am vorbit, pentru a smulge victoria pe seama conștiinței morale, sănătatea sufletească a omului ar merge spre dizoluție, iar sfînelui ar fi desfigurarea sîinței umane. Intervenția religiei, îndrumarea bisericii aduce un spor în progresul moral al omului. Ea trezește în om conștiința valorii lui etice, sîință rațională și liberă, având un scop mai înalt decât celelalte viețuitoare. Ea îi întărește convingerea că e singura sîință ce-și cunoaște țelul și are putința să aleagă și să utilizeze cele mai potrivite mijloace pentru atinge-

rea lui; Biserica îi înfățișează omului modelul viu de orientare morală, prototipul moral al omenirii, în persoana Dumnezeu-Omului, Iisus Hristos. Judecând lucrurile „sub specie aeternitatis“, adică raportând vremelnicul la eternitate fără a vesteji bucuriile vieții și fără a părăsi arena ei, creștinul își frânează pornirile josnice și-și antrenează voința să lucreze neșovăelnic și persistent la săvârșirea binelui.

Această lucrare de conturare a eului interior se îndreaptă spre toți membrii Bisericii. Ea urmărește îmbrăcarea lor în „armura credinței, a dragostei și nădejdi de mântuire“ (I Timotei 5, 8), deci transformarea lor în făpturi noi, așa cum e vrerea Creatorului. Din dogorile acestea ale credinței, nădejdi și iubirii întipărite în conștiința creștinului răsar fapte altruiste, de care beneficiază întreaga obște. Grație prefacerii operate în adâncurile sufletului său, creștinul are o purtare demnă și pilduitoare în viața practică. Pe măsură ce sufletul omeneșc se curăță de întinăciunea păcatului, în aceeaș măsură se limpezește chipul lui Dumnezeu în om și efluvii harului divin necreat ajută eforturile omenești să atingă trepte din ce în ce mai înalte de desăvârșire, până la fericitoarea asemănare și unire cu Dumnezeu. Spiritualitatea răsăriteană urmărește cucerirea harului Duhului Sfânt, prin care membrii bisericii se transfigurează, se îndumnezeesc. Theosis, îndumnezeirea, este scopul ultim

Ereziile Primatului Papal

— Ce învață catolicii și ce spune Biblia —

CAP. VII.

Papa șef al Bisericii întregi (?)

Invățătura catolicilor.

Papii dela Roma, în calitate de urmași ai Apostolului Petru, aveau totdeauna întâietate față de alți episcopi și erau socotiți ca șefi ai Bisericii. Astfel, *sinoadele ecumenice* (a toată lumea), compuse din toți episcopii de pretutindeni, adunându-se în primele veacuri ale creștinismului pentru a stabili diferite învățături împotriva rătăcirilor care se iviseră, au fost prezidate de Papa, iar hotărârile lor deasemenea, au trebuit să fie mai întâi aprobate de Papa, spre a putea fi valabile.

Răspunsul nostru.

Papii au avut într'adevăr, o oarecare întâietate, dar numai ca episcopi ai Romei (capitala imperiului), iar nu ca urmași ai Apostolului Petru; întâietatea lor era onorifică și nu de jurisdicție administrativă, omenească și dela oameni și nu de drept dumnezeesc, căci nimănui n'a socotit-o decât de drept omenesc. Ea le era dată pentru onoarea de a fi episcopi în capitala imperiului roman și a lumii de atunci, care aproape toată era cuprinsă în acel imperiu. Toate drumurile duceau la Roma. Știința, comerțul și toată cultura și civilizația zilei, își aveau centrul în Roma. Era deci foarte important, ca acolo să existe și un centru al creștinismului, care să țină legătura cu lumea imperiului, creștină sau păgână, și care să se facă simțit acolo, în inima imperiului. De aceea, nu era nici puțin lucru și nici ușor, ca cineva să fie episcopul Romei, alături de Cezarul, de Senați și de marii oratori ai Forumului. Iată de ce, acestui episcop, (mai apoi patriarh sau papă), i se cuvenea și i s'a și dat o oarecare întâietate onorifică, față de episcopii din alte centre mari, ca Alexandria, Antiochia, Efes, Constantinopol și chiar Ierusalim. Jurisdicția lor însă se întindea numai asupra eparhiilor și patriarhiilor lor.

La sinodul al II-lea ecumenic din Constantinopol (în a. 381 d. Hr.) s'a hotărât ca *episcopul din Constantinopol să fie al doilea în grad*, adică îndată după cel din Roma, *deoarece și Constantinopolul este a*

doua capitală a lumii (a imperiului roman). De aici rezultă limpede, că și întâietatea episcopului Romei provenea numai din faptul că Roma era întâia capitală a imperiului și că întâietatea era numai ceva onorific, de drept omenesc.

Importanța politică, economică și culturală a unor orașe a avut o puternică influență și asupra organizației bisericești. Așa se explică faptul că și centrele bisericești au fost mai importante acolo, unde viața politică, administrativă, economică, sau culturală a statului era mai puternică. Centrele bisericești se orientau mai ales după cele politice. Unde se mutau acestea, se mutau și cele bisericești. Iată de ce, Ierusalimul, deși era leagănul creștinismului și în care se întâlneau toate năzuințele de mântuire ale creștinilor de pretutindeni, cu vremea și-a pierdut importanța de centru al creștinismului; în schimb a crescut cea a altor orașe, cu deosebire a Romei și Constantinopolului, capitale ale celor două imperii romane de mai apoi.

Hotărârile sinoadelor ecumenice au trebuit aprobate de papa, dar și de ceilalți patriarhi. Ele n'aveau putere, decât după ce au fost aprobate de Biserica întreagă, oricât le-ar fi aprobat papa mai înainte. Papa n'a avut niciun drept special de a aproba sau de a respinge vreă hotărâre, mai mult ca ceilalți patriarhi. Altfel, la ce ar mai fi fost de lipsă sinoadele?...

De atunci și până azi, papalitatea a trecut printr'o evoluție foarte cludată. Răspândindu-se creștinismul în primele timpuri cu putere între popoarele din Apus, vaza papei creștea tot mai mult, iar cea a regiilor scădea. Înșiși împărații, regii și principii statelor în care s'a desfășurat imperiul roman de Apus, se răzimbau pe sprijinul papei, șeful bisericesc cu mare trecere al Apusului. Până a ajuns atât de puternic, încât împărțea tronuri și răsturna împărați după bunul său plac. Ajungând în această puternică situație, papa a început să învețe că lui i se cuvine și puterea politică și că dacă o are, o are pe bun drept. Cu vremea însă, și-a mai pierdut din puterea politică asupra statelor și

atunci și-a creat un stat politic al său propriu, în jurul Romei (Statul Vatican), care există până azi. Prin aceasta, papa a căutat să poată arăta lumii că el este de două ori împărat: religios și politic; că fiind șeful văzut al Bisericii al cărei șef nevăzut este Hristos, el este vicarul pe pământ al lui Hristos. Stăpânul împăraților și astfel, i se cuvine de a stăpâni și peste lumea politică. Rătăcirea a prins, fiind sprijinită de toți lingșitorii care voiau să profite de pe urma ei, regi și principii pretendenți de tronuri.

Creștinătatea din Răsărit încă l-a recunoscut papei o întâietate, deși numai onorifică. Cea din Apus însă prin pretendenții în tronuri avizați la sprijinul papei, l-a recunoscut mai mult: șefia de drept dumnezeesc, care cu vremea a început a i se sui papei la cap și a fi exploatată cât mai mult în favoarea lui. Evoluția e interesantă: dela primat onorific de drept omenesc, la primat juridicțional de drept dumnezeesc, atât religios, cât și politic... De câte ori zeii de ani încoace se țin chiar infalșibili, ca având darul de a nu greși (cum pretind catolicii că ar fi avut și Apostolul Petru) când dă o învățătură oarecare. *) De aceea, azi el se poate lipsi de sinoadele ecumenice... El este Biserica și Biserica este el... de unde a pornit și unde a ajuns... Răzimat pe pute-

rea la care a ajuns drepturile (?) pe care în chipul cel mai tiranic și le-a putut impune lumii din Apus, a trecut și la nemăpomenite abuzuri, cum a fost de pildă vinderea pe bani a fertilității păcatelor, nu numai a celor trecute, ci chiar și a celor viitoare, prin niște bilețele numite „indulgențe”. Această a provocat nașterea așa zisei „Reforme” din Apus, prin cei ce au protestat „Protestanții” împotriva abuzurilor papei, s'au desfășurat de credința Romei și au îmbrățișat noua credință reformă a lui Luther și Calvin, părinții aproape tuturor sectelor de azi, răspândite pretutindeni. Atâta zestre avem și noi dela papa: sectele. Prin abuzurile sale, ca cel al indulgențelor, al închișiției, al infalșibilității și al născocirilor de învățături noi, papa seamănă mai mult a vicar al Satanei (2 Cor. 11, 13-15) decât a vicar al lui Hristos. 2 Tes. 2, 4.

Prof. stavr. Dr. P. DEHELEANU

(va urma)

*) În veacul trecut a dat învățătura necunoscută până atunci în creștinism, despre „immaculata conceptio Beatae Virginis”: zămislirea neprihănită a Sf. Fecioare. Învățătura de până atunci era, că Sf. Fecioara a fost curățită de păcate prin zămislirea în ea a lui Iisus Hristos, Papa însă a adăugat că și ea însăși a fost chiar zămislită fără păcatul strămoșesc, cum numai Fiul ei a fost.

FAPTI DIN PAPHIE

Conferință preoțească a plasei Mihai Viteazul

La 27 Nov. 1949 s'a ținut conferința de toamnă a preoșilor plasei Mihai Viteazul, în biserica parohială din Turda Veche.

Sf. Liturghia s'a servit în mare sobor în frunte cu P. C. Vicar S. Trușța, iar răspunsurile au fost date de corul bisericii centrale din Turda.

La sfârșitul Liturghiei, într'o vibrantă chemare la urmarea adevărilor lui Hristos, Părintele Vicar a mișcat sufletele celor prezenți.

Cuvântarea de deschidere conferinței intime a fost rostită de Prot. tractual Nic. Pepene, care a salutat prezența distinșilor oaspeți veniți din partea Sf. Episcopii și a protopopiatului județean Turda, și a dat

preoșimei directive în legătură cu îndatoririle misiunii de preot.

Referatul asupra lucrărilor cu titlul „Constatări și concluzii ce le putem face pe urma unui an dela reîntregirea Bisericii strămoșești”, a fost citit de preotul Gh. Cojocneanu, iar dintre lucrări, s'a citit lucrarea Păr. A. Nichita. S'a ajuns la concluzia că pe lângă ceea ce s'a realizat, mai trebuie încă muncit pentru desăvârșirea începutului.

Asupra lucrărilor „Cum am făcut eu catehizația în anul 1948?” a citit referatul preotul G. Cipăianu și a fost aleasă spre citire lucrarea Păr. N. Radu. Din discuții s'a ajuns la concluzia că, pentru anul viitor, pe

al luptei dramatice pe care o duc membrii Bisericii.

Omul nou este prin definiție virtuos. Virtutea face parte integrantă din ființa lui, săvârșirea conștientă și permanentă a binelui devenind o a doua natură, fără să degeneze în rutină. Se știe că rutina este o deprindere mașinală, oarbă, lipsită de controlul rațiunii și de concursul voinței. Omul virtuos știe ce vrea și ce are de făcut, pe când cel rutinar face numai ceea ce a mai făcut și cum a făcut, fără să-și dea seama de ce lucrează așa și nu altfel, se mișcă pe loc fără nici un spor, este incapabil de progres. Virtutea este o acumulare de forță sufletească care se manifestă în tendința și ușurința de a face binele; aici este un progres ce se vedește dela o faptă la alta. Iată ce spune un cugetător francez despre omul virtuos: „Omul virtuos este un artist și cel mai mare dintre artiști, căci viața sa nu este numai un poem, poemul rațiunii, poemul curajului, poemul moderațiunii, al înțelepciunii, energiei și frumșetii, ci un poem care se acordă cu cântarea universală a ființelor, cu misterioasa epopee a lucrurilor, unde măiestria tainică a stelelor răspunde la măiestria interioară”. (G. Fonsegrive: *Morale et Societé*, pag. 108). Deci, omul virtuos ascultă chemarea înălțimilor și dă expresie dorurilor, aspirațiilor tainice și mărețe din ființa lui. Întâlnirea dintre divin și uman, dintre har și natură nu este ceva periferic, ci una profundă și rodnică. Cu asentimentul omu-

lui, cu participarea liberă sale voințe, effluviile de lumină și de căldură ale harului ceresc străbat întreaga lui ființă și-l așează în alvia desăvârșirii morale. Dealtfel este știut că acest scopul fiecărei creaturi raționale, să ajungă la perfecțiunea morală. „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru desăvârșit este” (Matei 5, 48).

Virtutea este rodul copt al înnoirii sufletului, e rezultatul luptei duse cu propriile noastre porniri telurice, în vederea cuceririi împărăției lui Dumnezeu, al cărei prag nu se poate trece decât prin multe nevoi”. (Fapte 14, 22). Propriul nostru suflet a fost frământat pentruca să odrăsească în noi o viață nouă, în alianță permanentă cu Ziditorul ei, cu Dumnezeu. Este ceva analog cu creșterea dinților la copii. Creșterea dinților, prin care poți face măcinarea și asimilarea unui corp străin, ca hrană a propriului tău corp, este împreună cu durere. Așa este și cu asimilarea divinului în substanța vieții noastre sufletești, ea cere o ofensivă dureroasă împotriva omului vechiu. Chiar după ce omul vechiu a fost înlănuțit, nu este îngăduit să slăbească vigilența, fiindcă firea veche nu se stinge cu totul, ea are forțe oarbe ce-ar putea să răbufnească și să-l pervertească pe om. Este adevărat că lupta aceasta între cele două euri din noi, pentruca să se soldeze cu răstignirea sirepului sălbatec din noi, presupune tărie și perseverență a voinței. Dar ea, pe lângă trezirea

și obligația conștientă de a ispășire a păcatului, produce în om alte aspirațiuni, alte îndemnuri, sau, cu alte cuvinte, o viață duhovnicească, în care modestia, pocăința, blândețea, dreptatea, mila, neprihana inimii, pacea, credința și jertfelnicia intră ca elemente organice.

Când sufletul omenesc a ajuns la o astfel de fervoare religioasă, la o astfel de temperatură religioasă și morală, virtutea lucrează rodnic, luminează fizionomia existenței umane și-l crează climatul prielnic de prosperitate deplină. Aici este cheia însănătoșirii moravurilor, aici rezidă taina aplicării neșovăelnice a iubirii și dreptății creștine.

E necesar să facem aici mențiunea că revizuirea internă al credincioșilor nu este rodul exclusiv al povățuirilor teoretice. Este recomandat ca în predică să se înfățișeze figuri reprezentative ale creștinismului, care au trecut acest examen de înduhovnicire, fiind așezați în fresca virtușilor. Se va insista asupra suferinței ce au îndurat-o aceștia în luptă cu omul cel vechiu, obținând până la urmă biruința. Exemplele sunt mai convingătoare și mai concludente decât povățuirile teoretice. Se înțelege că exemplu viu și imediat trebuie să fie cel care propovăduiește. În această direcție joacă un rol covârșitor pastorația individuală.

(Urmează)

ION BUNEA

